

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XLVIII):

Unirea a fost evenimentul validat de istorie!

Ioan Slavici
1848-1925

Unirea a fost evenimentul validat de istorie

omul aflat în bune relații cu dușmanul

În favoarea celui de-al treilea scenariu putem invoca un document intitulat „Pactul de la Găiceana”!

... Mangra colabora activ și chiar conspirativ cu principalii decidenți ai acțiunilor politice ... , indiferent de confesiune

Dacă Vasile Mangra a acceptat, la cerere, deliberat și dintr-un calcul strategic să devină trădător de neam, chiar în numele neamului cu pricina?

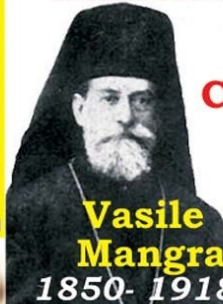
Lumea strămtorată alerga la scutul lui Mangra.

Între ei, și de cei ce-l bătuseră cu pietre mai înainte.

Câtă vreme a stat Tisza la putere în zilele cele mai critice, ... a făcut multora bine ...

Doi charismatici, cu greu se pot asocia într-un proiect în care unul să cedeze celuilalt rolul de maestru ...

Vasile Mangra
1850-1918

István Tisza
1861-1918

prim ministru

prin cultură un organism social!

sagunism - tribunism - sămanătorism

2019.EU

Destin și provocare – Pactul de la Găiceana, scenariu politic comun în nouă puncte!

În studiul „Destin și provocare. Vasile Lucaciu și Vasile Mangra sau sarcasmul istoriei”, dr. Florin Ardelean emite o a treia ipoteză. Reproducem selectiv: «Ar mai exista, e drept, o a treia ipoteză. (...) Sunt indicii, mai degrabă speculative, e drept, potrivit cărora Vasile Mangra nu ar fi căzut pe spate, pur și simplu fiind victima unui „*coup de foudre*”, la acel banchet atât de invocat. Tehnic vorbind, nu s-a lăsat sedus, ci s-a pus la „dispoziție”. Un abandon voluntar de ființă, cam la fel ca în cazul unor personaje de roman, gata să-și asume condiția de sclav, din iubire sau dintr-o pornire interioară, masochistă. O relație seductivă este posibilă între doi parteneri, dintre care unul este suficient de matur și format pentru a-l lua în trea sa spirituală pe celălalt, avid de a cunoaște și dispus de-a merge cu maestrul său pe drumul desăvârșirii intelectuale. Seducția este o luare în posesie temporară și non-violentă, cu un scop bine conturat, de-a ști mai mult, de-a percepe binele și de-a atinge performanțe culturale înalte prin intermediul unui „antrenor”. Între Tisza István și Vasile Mangra nu se putea institui un astfel de raport. Primul era mai tânăr cu 10 ani, apoi, al doilea, parcursese deja un traseu spiritual remarcabil, fiind, la 1899, un intelectual format, cu operă și cu aplomb. În plus, amândoi posedau o calitate specială – charisma. **Doi charismatici, cu greu se pot asocia într-un proiect în care unul să cedeze celuilalt rolul de maestru.** Și asta nu din orgoliu simplu, ci pentru că proiectul însuși este fără substanță.

În favoarea celui de-al treilea scenariu putem invoca un document intitulat „**Pactul de la Găiceana**”. (...) Angajamentul viza, printre altele: sprijin acordat reprezentanților români în Dieta ungară „câtă vreme ei vor stărui asupra programului național și ne vom da silința să lucrăm în legătură și cu d-nii dr. Vaida și dr. Iuliu Maniu îndeosebi”; evitarea unor conflicte între ortodocși și greco-catolici; obținerea de ajutor bănesc pentru „conservarea națională și religioasă a românilor din dieceza Orăzii Mari”, păstorită tocmai de vicarul episcopal Vasile Mangra. Iată că la 1907, după mai bine de șapte ani de colaborare strânsă cu contele Tisza, deci după ani buni de când „defectase”, Mangra colaborează activ și chiar conspirativ cu principalii decidenți ai acțiunilor politice urmate de românii ardeleni, indiferent de confesiune. Departe de-a fi căzut în disgrație, chiar dacă era taxat vehement pentru gesturile lui de colaboraționist, vicarul ortodox al Orădiei era de partea baricadei la care nu ne-am fi așteptat. Cu un trădător nu te întâlnești conspirativ în ținutul Bacăului și nu pui la cale planuri de acțiune politică, în bună înțelegere cu Regele României și cu liderii partidelor din Regat. E ceva ce nu se leagă. Se pare că V. Mangra era utilizat în interese cunoscute de foarte puțini, tocmai pentru că avea o putere de influență asupra celui despre care se credea că i-a sucit mințile, Tisza István. Dintr-o dată e cu totul neclar cine pe cine a sedus! Dacă vicarul de Oradea nu ar fi fost de încredere, dacă ar fi existat suspiciunea că va turna totul guvernanților budapeșteni, este evident că nimeni nu l-ar fi invitat la Găiceana. Prezența lui acolo poate deruta numai în cazul în care nu-l credim pentru un joc secret, de un deghizament menit să înșele aparențele. În plus, mai multe scrisori pe care V. Mangra i le-a adresat Unchiașului, în perioada 1903-1908 încep cu „*Iubite amice*” sau chiar cu „*Iubite frate*”, ceea ce indică o relație nealterată între ei, chiar dacă în „*Zile trăite*”, viitorul episcop de Oradea a căutat să contrazică acuzația de „*mangrism*”, care i-a fost adusă după ce „*mangrismul*” a devenit odios. (...)

În mod evident, Vasile Mangra l-a urmat pe contele dintr-un motiv ce transcede scenariul unei seducții în numele și în orizontul formării spirituale. Nu cumva a fost vorba de un rol asumat în condițiile unui interes ce depășea sfera îngustă a scopurilor personale? **Dacă Vasile Mangra a acceptat, la cerere, deliberat și dintr-un calcul strategic să devină trădător de neam, chiar în numele neamului cu pricina?** Ipoteza poate părea șocantă. Să nu uităm că, dincolo de reproșurile întemeiate pe care i le face, Roman Ciorogariu recunoaște că, după ce a ajuns mitropolit, Vasile Mangra, deși credea „orbiș în contele Tisza”, a făcut suficient de multe gesturi în favoarea românilor ardeleni: „**Lumea strâmtorată alerga la scutul lui Mangra.** Între ei, și de cei ce-l bătuseră cu pietre mai înainte. Câtă vreme a stat Tisza la putere în zilele cele mai critice, (V.Mangra) a făcut multora bine, dar mai târziu i se dete să înțeleagă că intervențiile lui nu sunt bine văzute, iar după căderea lui (a lui Tisza –n.n.) urmând ministerul Eszterházy-Apponyi, se plângea că aceștia nu au încredere nici în el”. Intervențiile lui Vasile Mangra vizau scăparea de la internare sau de la arestare a unor lideri naționaliști români, folosind din plin poziția pe care o avea în raport cu protectorul său deloc dezinteresat. (...)

E de presupus că Roman Ciorogariu a apelat la cel ce putea și chiar era dispus să intervină. Iată că Vasile Mangra, cel hulit de neamul său a sărit în ajutorul năpăstuiților acestuia, fără a condiționa asta în vreun fel.

Sigur, faptele cele bune nu au puțința de-a compensa, aritmetic, faptele rele, dar trebuie și ele contabilizate.

De ce nu am putea crede în existența unui Plan B? Oamenii politici sunt obligați să evalueze toate posibilitățile ce decurg dintr-un eveniment și să elaboreze strategii alternative, în cazul în care scopul dorit nu este atins. Lipsa unui „**Plan B**” poate afecta grav destinul unei comunități. Or, liderii comunității românești din Ardeal (politici și religioși), trebuiau să țină cont de probabilitatea ca Unirea și formarea unui stat național integral să nu se poată obține. Nimeni nu putea ști dinainte cum aveau să evolueze lucrurile. Existau și alte proiecte – vezi cel susținut de Aurel C. Popovici, cu Statele Unite ale Austriei Mari – ce urmau să fie sau nu activate în funcție de împrejurări. Obținerea unirii le-a invalidat, dar prin asta nu trebuie să le considerăm nici într-un caz ostile României, sau să le integrăm unui capitol rușinos al trădătorilor de neam. E posibil ca Vasile Mangra să fi fost desemnat, așa cum a fost Al. Marghiloman, după căderea Bucureștilor, drept **omul aflat în bune relații cu dușmanul**, capabil, la un moment dat, să salveze ce ar fi fost de salvat în cazul unui rezultat nefavorabil. Cineva trebuia să-și asume rolul celui sacrificat, făcând (aparent) răul în numele unui bine ascuns. Din fericire, n-a fost cazul să se apeleze la Vasile Mangra. **Unirea a fost evenimentul validat de istorie.** Într-un scenariu contrafactual, l-am putea imagina pe Mitropolitul Ardealului, aflat pe placul autorităților maghiare, acționând în situația în care ar fi fost printre foarte puținii români creditați cu șanse de reușită în favoarea etniei lui, dacă lucrurile ar fi evoluat nefericit. Numai că, se poate argumenta imediat, acest scenariu nu s-a ivit ca realitate, drept pentru care e inutil să discutăm despre el. **Pentru un singur om, totuși, nu este deloc inutil, ci esențial.** Pentru Vasile Mangra sau, mai precis, pentru posteritatea lui. Dacă a existat, într-adevăr, un plan alternativ în cazul în care unirea nu s-ar fi realizat, nefericitul mitropolit al Ardealului din timpul primului război mondial trebuie reevaluat. Percepția noastră actuală despre el este aceea a unui trădător, iar faptele publice cunoscute și asumate de istorici au acreditat din plin o astfel de imagine deplorabilă. Nimeni nu a mai venit mai apoi pentru a-l absolvi sau pentru a-i motiva (parțial măcar) gesturile prin prisma invocatului „**Plan B**”. S-a scris Istoria tuturor românilor?

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xlviii-unirea-a-fost-evenimentul-validat-de-istorie-148746.html>

The screenshot shows a web browser window displaying a news article. The URL in the address bar is www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xlviii-unirea-a-fost-evenimentul-validat-de-istorie-148746.html. The page header includes the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!" and a banner for "Muzeul viu" celebrating 30 years since the 1989 Revolution. A navigation menu is visible with categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area shows the article title "2019-anul tribunistilor (XLVIII): Unirea a fost evenimentul validat de istorie!", the author's name "Marius HALMAGHI", the publication date "01.12.2019 22:28", "183 vizualizari", and "0 comentarii". A small image of a cityscape is visible on the right side of the article preview.

În: Tribuna, 01 decembrie 2019